

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת תענית, דף ט"ז

אמר רבי זירא: מריש כי הוה חזינא להו לרבנן דיהבי אפר
מקלה על גבי תיבה - מזדעזע לי כוליה גופאי.

מריש - מתחילה
כי הוא חזינא - כשהייתי רואה
כוליה גופאי - כל גופי

הסבר: רבי זירא אמר שבתחילה, כאשר היה רואה
את החכמים מניחים אפר מקלה על גבי ארון הקודש
בתענית ציבור, היה מזדעזע כל גופו מרוב חרדה.

★ | מן ההסטוריה

הכרזת העצמאות של מדינת ישראל

הכרזת העצמאות של מדינת ישראל נערכה
ביום שישי, ה' באייר תש"ח, בבית דיונגוף
שבתל אביב. ההחלטה להכריז את המדינה
התקבלה תוך לבטים רבים בשל החשש מפני
מתקפה של מדינות ערב. תאריך ההכרזה נקבע
למועד פקיעת המנדט הבריטי בארץ, שהיה
בשבת, אבל היא הוקדמה ליום שישי כדי למנוע
חילול שבת. לאחר שירת התקווה, הקריא דוד
בן גוריון את נוסח מגילת העצמאות, והכריז על
הקמת מדינת ישראל. לאחר מכן מונתה מנהלת
העם לתפקיד הממשלה הזמנית, שכן גוריון
עמד בראשה. בתגובה להכרזת העצמאות פלשו
צבאות ערב לארץ ופרצה מלחמת העצמאות.

הכרזת העצמאות
על מדינת ישראל
(אוסף התצלומים
הלאומי,
KLUGER ZOLTAN)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק
והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

הפרויקט כולל: שבעה כרכים על פי סדר הדף היומי,
עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק
פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות
קיש, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל
הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגשים דוורים,
מחברים עולמות.

דף ט"ז: אפר על הראש

התלמוד מספר, שכשהיו מתפללים בתעניות, היו מניחים אפר על ראשו של
כל אחד מהמתפללים. מדוע עשו כן? יש מסבירים, שמניחים אפר על הראש כדי
להזכיר את הזכות הגדולה של אברהם אבינו, שרצה לעקוד את יצחק בנו ולשרוף
אותו על המזבח, עד שיהיה אפר, כי כך אמר לו הקב"ה. לא רק על הראש הניחו
אפר, אלא גם על ארון הקודש. התלמוד מסביר שעשו כן, מפני שכשפני ישראל
שרויים בצער, גם הקב"ה, כגידול, מצטער עמם ולכן מניחים אפר על ארון הקודש.

דף י"ז: מתי צריך כוהן להסתפר?

אנו מדברים על הכהנים שעבדו בבית המקדש, שבתורה כתוב, שאסור להם
לגדל את שערות ראשם באופן שתהינה גדולות מדי. מהן שערות גדולות? או
במילים אחרות - כל כמה זמן עליהם להסתפר? התלמוד מלמד אותנו, שכוהן
העובד בבית המקדש, צריך להסתפר כל... שלושים יום. מהיכן יודעים זאת?
על ידי דרשה בין שני פסוקים. בספר יחזקאל נאמר כך על הכהנים: "ופרע לא
ישלחו". כלומר, "פרע" - שער גדול, "לא ישלחו" - לא יגדלו. לגבי נזיר כתוב
בתורה (במדבר, פרק ו'): "קדש יהיה, גדל פרע שער ראשו". הוא צריך לגדל את
שערותיו. כמה זמן צריך נזיר לגדל שערותיו? שלושים יום. אם כן, אנו יודעים,
שמי שאינו מסתפר שלושים יום, הרי הוא מגדל "פרע". לכן הכהנים צריכים
להסתפר אחת לשלושים יום, שהרי כתוב בפסוק על הכהנים "ופרע לא ישלחו".

דף י"ח: "יום טוהיניס"

התלמוד מספר שפעם היו עושים יום טוב ב"ב באדר, וקראו לו "יום טוהיניס".
ביום זה לא צמו ולכן הוא נקרא "יום טוב". הרקע לענין הזה היה שלפני שנים רבות,
כשהרומאים שלטו בארץ ישראל. גילו יום אחד שהפת של המלך נרצחה ליד העיר
לוד. מיד החליטו הרומאים להרוג את כל האנשים שגרים בלוד, כי היו בטוחים שאחד
מהם רצח את בת המלך. בעיר לוד התגוררו שני אחים צדיקים, והם באו אל השר
טוהיניס ואמרו לו: "אל תהרג את כולם. אנחנו רצחנו את בת המלך". בכך הם ביקשו
להציל את כל היהודים, שלא יהרגו, למרות שבאמת הם לא הרגו את בת המלך.
לפני שהרגו אותם, אמרו האחים לשר הרומאי: "דע לה, שאם תהרג אותנו אתה
תיענש על כך". אך הוא לא שמע לדבריהם והרג אותם. מיד אחר כך, הגיעו שני
שרים רומאים, היכו בצלה על ראשו והוא מת במקום. לרגל השמחה הגדולה
שכל יהודי העיר לוד ניצלו, קבעו חכמים שיעשו יום טוב ב"ב באדר. אחרי שנים
רבות ארעה צרה לעם ישראל ביום זה, ולכן ביטלו את היום-טוב.

על המפה

שדה בוקר

שדה בוקר הוא קיבוץ בנגב. הוא הוקם ב-1952 כחווה לגידול בקר, וחברי הקבוצה שגרו בו עסקו בחקלאות ופיתוח הנגב. ב-1955 הפך היישוב לקיבוץ באופן רשמי. בשנת 1953 התיישב בשדה בוקר דוד בן גוריון, לאחר שהתפטר בפעם הראשונה מראשות הממשלה, והקיבוץ נעשה מזוהה עם דמותו. גם את שנותיו האחרונות עשה בן גוריון בצריף שבקיבוץ, שהפך למוזיאון ונקרא על שמו. כיום חיים במקום כ-450 תושבים, והוא נחשב לאחד הקיבוצים המעטים השומרים עדיין על אורח החיים הקיבוצי המסורתי. תיירים רבים מגיעים למקום לבקר בצריפו של בן גוריון.

הצריף המחודש בשדה בוקר (אוסף התצלומים הלאומי, Amos Ben Gershom)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

בשכונה בה גרים שחר ואיתן בני ה-17, היו בחודשים האחרונים מקרים רבים של גניבת מכוניות ופריצות לבתים, ונגרם נזק רב לאנשים. למרות הפניות למשטרה התופעה נמשכה. שחר ואיתן החליטו לארגן קבוצת נערים מתנדבים בגילם, שתסתובב במשמרות בלילות בשכונה, תנסה להרתיע, להבריח או אפילו לתפוס את הגנבים, ובכך להחזיר את הביטחון לתושבי השכונה. הדבר עורר דיון סוער בשכונה.

מצד שני:

חלק מהתושבים אמרו שזה מסוכן מאוד לנערים להסתובב בלילה. הם עלולים להיתקל בעבריינים מקצוענים שלא ירחמו עליהם ויפגעו בהם. חוץ מזה, עם כל הכבוד לנערים הטובים על הרצון הטוב - זה לא תפקידם, אין להם את הידע והכלים לתפוס עבריינים. זה תפקידה של המשטרה ולא של נערים צעירים.

מצד אחד:

חלק מהתושבים אמרו שכל הכבוד לנערים הללו שלוקחים יוזמה, מתנדבים בלילות, מגלים אזרחות טובה, ופועלים להחזרת הביטחון והשקט לשכונה מוכת הגניבות והפריצות.

וא...?
עצתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד* של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

אתחלתא דגאולה

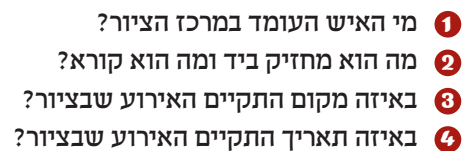
אתחלתא דגאולה הוא מושג המופיע בגמרא, ומשמעותו היא התחלת הגאולה, התקופה שמקדימה את הגאולה השלמה. רבים מגדולי ישראל הגדירו את תקופתו כאתחלתא דגאולה, בעקבות התגשמות הנבואות על יישוב הארץ, חזרת העצמאות לישראל וקיבוץ הגלויות. ביום העצמאות נוהגים לברך שכשם שזכינו לאתחלתא דגאולה - כך נזכה לגאולה השלמה.

רוצים להצטרף למאות אלפי לומדי הדף היומי? להיות ממובילי לימוד הורים וילדים בקהילתכם או להעביר שיעור שבועי עם חומר איכותי?

יש לנו פתרון בשבילכם! 'התלמוד הישראלי' - סוגיות מהדף היומי בעברית פשוטה להבנה, שאפשר ללמוד עם הילדים. כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	בספרה מבואת עולם
														
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	352 הקמת ביהמ"ק ה-2	422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	תוכנית ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה	1521 בניי במצרים	1812 אברהם אבינו	3760 בריאת העולם
														לוקר (מלכות)

1. ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של ישראל.
2. ממנהיגי תנועת העבודה.
3. הכריז על הקמת מדינת ישראל.
4. השפיע על עיצוב דמותה של המדינה בתחומים רבים.
5. התגורר בקיבוץ שדה בוקר.
6. שדה התעופה של ישראל קרוי על שמו.

סדר מועד | מסכת תענית, דפים י"ט - כ"ב

דף י"ט: התענית והגשם

מה הדין אם יש בצורת קשה, ובית דין החליט שאין ברירה, חייבים לגזור תענית ציבור? בית הדין הוציא הודעה מיוחדת, כרוזים הופצו ברחובות: "מחר, יום שני, תענית ציבור מפני עצירת גשמים". והנה, ביום ראשון בלילה, החלו לרדת גשמי ברכה, וכולם שמחים ומאוששים. מה עם תענית הציבור שקבעו למחר? האם מבטלים אותה? רבי אלעזר אומר - כן! הצרה התבטלה, אז גם התענית מתבטלת. אפילו אם ירד גשם בבוקר התענית - מפסיקים להתענות. רק אם התחילו להתענות, ואחר הצהריים החל לרדת גשם, אז כבר מסיימים את התענית עד סוף היום.

דף כ': רב פקנה וקשה פארז

אמר רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי: "לעולם יהיה אדם רב פקנה ואל יהיה קשה פארז". מה פונת דבריו? רבי אלעזר מתכוון לומר, שאדם צריך להיות יתיר, נוח עם הבריות, ולא להתגאות. צריך להיות כמו קנה סוף, שהוא עץ רך ונמוך, וכשהרוח נושבת הוא מתכופף, ואינו נשאר לעמוד בגאון. כך אדם אינו צריך להקפיד ולעמוד על שלו בכל דבר. עם ישראל נמשל לקני סוף. קנה סוף שמקצרים אותו, גדל שוב ושופ, כל עוד לא עקרו אותו מהאדמה. אם נושבת רוח חזקה, הוא אומנם נע ונד ברוח, אך אינו נעקר ואינו נשבר, אלא מתכופף ואחר כך חוזר לעמוד. כך גם עם ישראל, סובל צרות רבות, אבל אף פעם אינו נשבר, ב"ה בסוף תמיד היהודים חוזרים לעמוד.

דף כ"א: נחום איש גז

לאחד התנאים קראו נחום, והכל קראו לו "נחום איש גז". מפני שעל כל דבר שארע לו, היה אומר "גם זו לטובה", כי האמין בקב"ה ובטח בו, שכל מה שהוא עושה זה לטובתנו, ולכן, גם דברים שנראים רעים, באמת טובים הם מפני שהם נועדו לטובתנו. מספר התלמוד, שפעם אחת שלחו את נחום איש גז לתת ארגז יהלומים מתנה למלך, אך בדרך גנבו גזיזים את היהלומים והכניסו במקומם עפר, כדי שלא ירגיש שהארגז התרוקן. בא נחום לפני המלך, וכשהמלך גילה שהיהודים הביאו לו עפר, הוא התרגז ורצה להרוג את כולם, ונחום עדין אומר: "גם זו לטובה". אז התחפש אליהו הנביא לעבד של המלך ואמר לו: "אדוני, אולי זה עפר מיוחד כמו של אברהם אבינו, שזורקים אותו במלחמה והוא נהפך לחצים?". באמת בדקו את העפר, ונעשה נס והוא נהיה לחצים. המלך שמח מאוד והכל הבינו שהגנבה של היהלומים הייתה לטובה, כי המלך שמח בנשק המיוחד, יותר מאשר ביהלומים, וכעת הוא אוהב את היהודים.

דף כ"ב: כיצד עוצרים את הגשמים?

תארו לכם שיוזרד גשם בלי הפסקה. לילה, יום, לילה, יום, שבוע ועוד שבוע. בהתחלה זה נחמד, אחר כך זה כבר מרגיז, כי הדרכים מתקלקלות ואי אפשר לעבור ממקום למקום, וקשה לקנות אוכל. יש מקומות שבהם ירדת גשמים רבים מדי, מסוכנת ממש. התלמוד אומר, שגשמים רבים שיוזרדים בארץ בכל, מסכנים חיי אדם, מפני שארץ בכל נמוכה והמים הרבים מצטברים בה ואנשים עלולים לטבוע. מצב זה מסוכן מאוד, וצריך להתענות ולהתפלל.

בזמן שבית המקדש היה קיים, אם היה יורד גשם שמסכן את חיי האנשים, היו הכוהנים מבקשים מאנשי ה"מעמד": כשאתם מתענים וצמים, אנא התפללו שיפסיקו הגשמים.

דבר תורה

כשהרעב גובר בארץ ישראל, מבין יעקב שהוא חייב לשלוח את בניו בשנית למצרים. הוא אומר להם שייקחו "מזמרת הארץ... והורידו לאיש". מהי אותה "מזמרת הארץ" שביקש יעקב שיוורידו למצרים?

ע"פ תרגום אונקלוס הכוונה הייתה ל"שבח הארץ", והיינו לפירות טובים הגדלים בארץ ישראל, וכך גם משמע ברש"י שכתב שלשון "זימרה" בא מכך שהכל מזמרים עליו כשהוא בא לעולם. לעומת זאת, רבי נחמן מברסלב ביאר את הביטוי "מזמרת הארץ" מלשון שיר זימרה, והבין שמדובר בניגון מיוחד ששלח יעקב עם עשרת בניו, מתוך אמונה בכוחו של השיר כיכול לרכז ליבו של כל אחד: "דע, כי יעקב אבינו... שלח עמם ניגון של ארץ ישראל וזה סוד 'קחו מזמרת הארץ בכליכם' בחינת זמר וניגון".

חידה!

למדנו בעלון על טוריינוס. מתחו קו בין האישים הרומאים הבאים לבין תיאוריהם:

1. אדריאנוס
א. הקיסר שדיכא את המרד הגדול
2. אספסיינוס
ב. קיסר שהיה חבר טוב של רבי יהודה הנשיא
3. טוריינוס
ג. כבש את ירושלים והחריב את המקדש.
4. אנטונינוס
ד. הוציא להורג את הרוגי לוד
5. טיטוס
ה. הקיסר שדיכא את מרד בר כוכבא

1-5 א-ה
2-4 ב-ד
(מחשבות)

שאלות השבוע

1. על מה מניחים אפר בתענית ציבור?
2. מי היה טוריינוס ומה היה סופו?
3. האם ממשיכים בתענית ציבור אם ירדו גשמים באמצע היום?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מסי העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

